

Vergaderjaar 2024–2025

36 176

Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het invoeren van een investeringsverplichting ten behoeve van Nederlands cultureel audiovisueel product

32 827

Toekomst mediabeleid

32 820

Nieuwe visie cultuurbeleid

Nr. 39

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 november 2024

In 2023 brachten Nederlanders gezamenlijk 31,3 miljoen keer een bezoek aan een van de vele bioscopen en filmtheaters die ons land rijk is.¹ Daar werden we geïnspireerd, vermaakt en aan het denken gezet door tal van verschillende verhalen op het bioscoopscherm. Verhalen van eigen bodem over bijvoorbeeld de botsing tussen verschillende culturele achtergronden (*De Tatta's*), de laatste akkerbouwer onder de rook van Schiphol (*Gerlach*), ons koloniale verleden in voormalig Nederlands-Indië (*Sweet Dreams*) of de gabbercultuur in de jaren negentig (*Hardcore Never Dies*). Maar natuurlijk ook verhalen uit buurlanden of een ander continent, waarbij producties uit de Verenigde Staten met een marktaandeel van ruim zeventig procent dominant blijven in de filmzaal. Ook binnenshuis is het aanbod waaruit we kunnen kiezen groot: maar liefst driekwart van de Nederlandse huishoudens gebruikt één of meerdere streamingdiensten.² Op ons thuis scherm zijn Nederlandse series zoals *De Joodse Raad* (EO), *Undercover* (Netflix) en *Mocro maffia* (Videoland) buitengewoon populair.

De Nederlandse audiovisuele sector creëert een rijk en gevarieerd aanbod van speelfilms, documentaires en dramaseries. Deze sector is niet alleen economisch van belang, maar draagt ook wezenlijk bij aan de verspreiding van publieke waarden binnen onze samenleving. In deze brief licht ik toe hoe ik deze sector verder wil versterken.

Mijn integrale sectorbrede aanpak «Verbeelding door Inzicht en Samenwerking» richt zich op het versterken van de Nederlandse audiovisuele sector door middel van meer gezamenlijke inspanningen en inzicht gedreven beleid. Deze agenda beoogt een hechtere samenwerking tussen

¹ Nederlands Filmfonds – Film Facts & Figures (2024)

² NVPI en Nederlands Filmfonds – VOD Monitor (2024)

publieke en private partijen, waarbij iedereen binnen de productieketen – van makers tot distributeurs tot exploitanten – actief bijdraagt aan een sterk Nederlands aanbod. In het kader van deze aanpak is er speciale focus op talentontwikkeling van zowel beginnend als gevorderd niveau, met aandacht voor werkervaringsplekken.

De agenda omvat de implementatie van de investeringsverplichting, een stimuleringsmaatregel die gericht is op het bevorderen van Nederlandse culturele audiovisuele producties. Deze maatregel staat echter niet op zichzelf; het is onderdeel van een breder stelsel van publieke financiering dat het audiovisueel aanbod in ons land ondersteunt.

De implementatie is gekoppeld aan de moties en toezeggingen met betrekking tot de investeringsverplichting. Het gaat om de motie van Kamerlid Mohandis (GroenLinks-PvdA) en voormalig Kamerlid Kwint (SP). Hierin wordt verzocht om de Vlaamse wet- en regelgeving inzake stimuleringsmaatregelen voor audiovisuele producties in kaart te brengen. Daarnaast betreffen de toezeggingen een evaluatieontwerp met betrekking tot de investeringsverplichting en talentontwikkelingsprogramma's voor streamingsdiensten.

Publieke financiering

Het Nederlandse cultuurbeleid is gericht op de duurzame versterking van de kwaliteit, zichtbaarheid en positionering van Nederlandse korte films, speelfilms, animatiefilms, documentaires, innovatieve mediaproducties en dramaserieën (hierna: films, series en documentaires). Dit wordt tot uitvoering gebracht door het Nederlands Filmfonds (hierna: Filmfonds), dat als Rijkscultuurfonds de belangrijkste publieke financier van filmproducties en -activiteiten is. Daarnaast vervult de publieke omroep vanuit zijn wettelijke taak een onmisbare functie voor Nederlands cultureel audiovisueel aanbod, als financier en openbaar platform. Het Eye Filmmuseum en onze filmfestivals, in het bijzonder het Nederlands Film Festival³, hebben een cruciale functie voor de zichtbaarheid van het Nederlands filmerfgoed⁴ en nieuwe Nederlandse films, documentaires en series.

Het maken van films, documentaires en series is kostbaar. In landen met een klein taalgebied en een beperkte afzetmarkt zoals Nederland komen filmproducties en high end series zonder publieke financiering net als in andere landen niet of nauwelijks tot stand. Met overheidsfinanciering worden ambities haalbaar, kan gestuurd worden op culturele audiovisuele producties en zijn marktpartijen bereid risicodragend te investeren. De financiële ondersteuning door het Filmfonds fungeert als vliegwiel en is cruciaal voor de creatieve, internationaal opererende Nederlandse sector, waarin tal van filmmakers, zelfstandigen en gespecialiseerde bedrijven actief zijn. Het Filmfonds zet dan ook in op een gezonde publiek-private financieringsmix en vertoning op meerdere platforms. Het speerpunt van de komende beleidsperiode van het Filmfonds is het versterken van de

³ Het Nederlands Film Festival is een centrale presentatie- en ontmoetingsplek voor professionals, (nieuw) talent en publiek. Nieuwe films, documentaires en series worden gepresenteerd, er vinden inhoudelijke discussies plaats en de Gouden Kalveren voor de beste Nederlandse producties worden uitgereikt.

⁴ De oudste filmcollectie van Eye Filmmuseum, met circa 31.000 blikken films van 1897–1950, is het meest waardevolle deel van de collectie. In het licht van de Erfgoedwet wordt voor de brandbare nitraatcollectie momenteel onderzocht waar en op welke wijze deze duurzaam kan worden bewaard om te voldoen aan internationale normen.

kwaliteit van Nederlandse producties.⁵ Er wordt meer creatieve en financiële ruimte geboden voor het ontwikkel- en productieproces, om de kwaliteit van het scenario te stimuleren en het aantal draaidagen te vergroten. Doordat het Filmfonds een kleiner aantal producties met een groter budget gaat ondersteunen, kan de *production value* en daarmee het concurrentievermogen op het (inter)nationale speelveld stijgen. Ook zet het Filmfonds verder in op meer aandacht voor het beoogde publiek van een productie. De waardering en zichtbaarheid van Nederlandse films, series en documentaires moet op deze manier versterkt worden. Zodat Nederlandse verhalen, groot en klein, op nog meer bioscoop- en thuisschermen verteld, gevonden en gezien worden. Verhalen die verbinding kunnen maken met het Nederlandse publiek in iedere hoek en regio: van Maastricht tot Texel, van Groningen tot Bonaire.

Private investeringen

Binnen de competitieve wereldmarkt met een groot internationaal aanbod, hoge budgetten en een snel veranderend speelveld is het nodig om Nederlandse films, documentaires en series blijvend te stimuleren. Dit gebeurt door middel van publieke financiering, maar private partijen zoals filmdistributeurs, bioscopen en filmtheaters, commerciële omroepen en streamingdiensten hebben ook een cruciale rol als het gaat om de financiering, exploitatie en zichtbaarheid van Nederlands cultureel audiovisueel aanbod. Een voorbeeld is het Abraham Tuschinski Fonds (ATF) dat de productie en het bereik van Nederlandse publieksfilms ondersteunt.⁶

De investeringsverplichting voor grote streamingdiensten

Op 1 januari 2024 is de investeringsverplichting voor grote streamingdiensten in werking getreden, op basis waarvan de streamingdiensten een deel van hun in Nederland gegenereerde omzet moeten investeren in ons nationale aanbod. Op basis van de Mediawet 2008 (hierna: Mediawet) moeten streamingdiensten met een omzet in Nederland van minimaal tien miljoen euro – zoals Netflix, Disney+ en Videoland – vijf procent van hun in Nederland gegenereerde relevante omzet investeren in Nederlandse culturele audiovisuele producties.⁷ Ten minste de helft van de investering moet worden besteed aan Nederlandse films, documentaires en series. Dit zijn in het bijzonder de typen producties die gestimuleerd moeten worden om te kunnen concurreren met het grote internationale aanbod met hoge budgetten.⁸ Om het creatieve en innovatieve potentieel van onafhankelijke producenten te benutten en de diversiteit en eigenheid van het gestimuleerde aanbod te waarborgen, moet minimaal zestig procent van het te investeren bedrag worden geïnvesteerd in onafhankelijke producties. In de Mediawet zijn twee Nederlandse taalcriteria en twee Nederlandse cultuurcriteria opgenomen die bepalen of een productie

⁵ De beleidsstrategie van het Nederlands Filmfonds is tot stand gekomen door middel van meerdere rondetafelgesprekken met de audiovisuele sector en bijeenkomsten met vele makers. Tijdens dit proces hebben makers, branche- en beroepsverenigingen en andere stakeholders hun reflectie en ideeën gedeeld met het Filmfonds.

⁶ Het ATF ontvangt van filmdistributeurs, bioscopen en filmtheaters een afdracht per verkocht bioscoopkaartje, op basis van afspraken die zijn gemaakt tussen OCW, Filmfonds en de brancheorganisaties NAPA, NCP, NVBF en NVPI Film.

⁷ Alle type Nederlandse audiovisuele producties tellen mee voor de investeringsverplichting behalve verslagen of registraties van sportevenementen of sportwedstrijden. Artikelen 3.29e tot en met 3.29i van de Mediawet.

⁸ De investering kan worden gedaan in een (co)productie of door aankoop van een titel vooraf of aankoop achteraf (mits niet ouder dan vier jaar). Bij investeringen in een audiovisuele productie gaat het om productiebudget, niet om bijv. marketingkosten.

meetelt voor de investeringsverplichting. Er moet aan ten minste twee criteria worden voldaan, waarvan in ieder geval één taalcriterium.

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer heeft het lid Veldhoen (GroenLinks-PvdA) gevraagd om inzicht te geven in investeringscijfers van vóór 2024.⁹ Aan dit verzoek kan ik niet voldoen omdat er geen wettelijke grondslag is. De investeringsverplichting is namelijk in 2024 in werking getreden en de wettelijke verplichting voor de betreffende streamers om informatie te verschaffen (aan het Commissariaat voor de Media) geldt dus ook pas vanaf die datum. De investeringscijfers vanaf 2024 zullen in de jaarlijkse rapportage aan de Staten-Generaal worden opgenomen (zie onder «evaluatieontwerp»). De streamingsdiensten wijzen er tevens op dat een deugdelijke benchmark wordt bemoeilijkt door de uitzonderlijke jaren 2020–2023 (coronapandemie) en op het feit dat de Nederlandse streamingindustrie nog relatief jong is.¹⁰ Ze zijn daarom van mening dat vergelijkingen tussen jaren beter gestart kunnen worden vanaf het jaar van de introductie van de investeringsverplichting. Gelet op de wettelijke onmogelijkheid en voornoemde feitelijke beperkingen, begin ik de vergelijking van data en cijfers in het voorgestelde evaluatieontwerp vanaf 2024.

Evaluatieontwerp

In de Mediawet is opgenomen dat binnen drie jaar na inwerkingtreding van de investeringsverplichting aan de Staten-Generaal verslag wordt uitgebracht over de doeltreffendheid en de effecten van de relevante bepalingen in de praktijk.¹¹ In voornoemde brief van 20 juni 2024 is aan de Staten-Generaal toegezegd dat een evaluatieontwerp in de vervolgbrief zou worden opgenomen. Dit ontwerp is opgenomen in bijlage 1 van deze brief, waarmee ik aan de betreffende toezegging heb voldaan. Het evaluatieontwerp is opgesteld aan de hand van de aanbevelingen in de «Rapportage – Input voor evaluatieontwerp Investeringsverplichting grote streamingsdiensten» (bijlage A)¹². De aanbevelingen zijn gebaseerd op de input van vertegenwoordigers van de gehele Nederlandse productie-, distributie- en exploitatieketen, de betreffende toezeggingen aan de Staten-Generaal en de relevante wettelijke bepalingen. In de Mediawet is bepaald dat de verplichte investering in Nederlandse culturele audiovisuele producties kan worden uitgevoerd voordat er twee boekjaren zijn verstreken sinds het einde van het boekjaar waarin de relevante omzet is gegenereerd.¹³ Dit betekent dat de investering over de omzet uit het eerste boekjaar 2024 volledig moet zijn uitgevoerd vóór 2027 (dit noem ik de eerste investeringscyclus).¹⁴ Deze flexibiliteit is in de Mediawet opgenomen om de streamingsdiensten de mogelijkheid te geven budgetten te stapelen, hetgeen kan bijdragen aan de verhoging van de kwaliteit van producties. In bijlage 2 is een voorbeeld opgenomen waarin wordt weergegeven hoe deze stapeling vorm kan krijgen.

Ik wil de evaluatie in twee fasen opbouwen. De eerste fase start in het najaar van 2025 tot en met einde 2027. De gegevens over de volledige eerste investeringscyclus zijn namelijk pas in de loop van de tweede helft

⁹ Zie de brief aan de Staten-Generaal van 20 juni 2024.

¹⁰ Veel streamingsdiensten zijn in de jaren 2020–2024 in Nederland op de markt gekomen waardoor de streamingsmarkt in de jaren voor 2024 nog sterk in beweging was.

¹¹ Artikel 9.14h (1) van de Mediawet, met verwijzing naar art. 3.29e t/m art. 3.29i.

¹² Rapportage van 19 juli 2024, auteurs Doreen Boonekamp en David Lauwen.

¹³ Artikel 3.29g, eerste lid, van de Mediawet.

¹⁴ Investerings in deze eerste cyclus kunnen dus jaarlijks worden gedaan in 2024, 2025 of 2026 maar bijvoorbeeld ook gestapeld in 2026.

van 2027 beschikbaar.¹⁵ Dit brengt met zich mee dat er in 2026 – het jaar waarin de evaluatie volgens de Mediawet afgerond zou moeten zijn – de informatie over de eerste investeringscyclus nog niet geheel beschikbaar is.¹⁶

Twee fasen: jaarlijkse rapportages en een evaluatie

In deze eerste fase zal ik de wettelijk verplichte jaarlijkse rapportages over de eerste investeringscyclus 2024–2026 aan de Staten-Generaal zenden.¹⁷ Deze rapportages bevatten de data en cijfers die zijn gebaseerd op informatie van het Commissariaat voor de Media. Het gaat hierbij om geaggregeerde cijfers met betrekking tot de investeringen die zijn gedaan in Nederlandse culturele audiovisuele producties, waaronder in de afzonderlijke categorieën films, documentaires en series in onafhankelijke producties.¹⁸ De specifieke onderdelen die in de jaarlijkse rapportages worden meegenomen, zijn opgenomen in het evaluatieontwerp in bijlage 1 van deze brief. Ook zal ik in de eerste fase – mede door consultatie van de streamingsdiensten – de consistentie, duidelijkheid en werkbaarheid van de relevante artikelen in de Mediawet monitoren.¹⁹ De lagere regelgeving²⁰ en de «Regeling ontheffing investeringsverplichting» van het Commissariaat voor de Media zullen daarbij meegenomen worden. De bevindingen van deze monitoring zullen, in afstemming met het Commissariaat, meegenomen worden in de evaluatie. Ik zal daarnaast ook contact houden met het Filmfonds en de sector om geïnformeerd te worden over hun ervaringen in de eerste drie jaar.

De tweede fase wordt, zoals toegezegd aan de Staten-Generaal, uitgevoerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau. Deze evaluatie zal eind 2027 starten.²¹ De elementen die hierin worden meegenomen, zijn opgenomen in het evaluatieontwerp in bijlage 1. Gelet op de recente inwerkingtreding van de investeringsverplichting en de snelle veranderingen in het medialandschap, zal het evaluatieontwerp indien nodig worden geactualiseerd op het moment dat een onafhankelijk onderzoeksbureau over een paar jaar aan de slag gaat. Indien dit het geval is zal ik de Staten-Generaal daarover informeren.

Op basis van de uitkomsten van de evaluatie zal ik beoordelen wat de eerste effecten van de investeringsverplichting in de praktijk zijn. Deze effecten en de doeltreffendheid van de investeringsverplichting dienen te worden beoordeeld in het licht van het doel ervan: het Nederlandse culturele audiovisuele aanbod duurzaam versterken en aanbod te stimuleren waarin de kijker zichzelf en zijn leefwereld kan herkennen.

¹⁵ De investeringen die zijn gedaan in het laatste jaar van de eerste investeringscyclus (2026) hoeven namelijk pas vóór 1 juli 2027 door de betreffende streamingsdiensten gerapporteerd te worden aan de toezichthouder, het Commissariaat voor de Media (zie artikel 3.29h, eerste lid, van de Mediawet). Het Commissariaat moet ze daarna nog verwerken tot geaggregeerde cijfers en aan OCW beschikbaar stellen.

¹⁶ Dit ligt in het verlengde van de input van de streamingsdiensten in de rapportage.

¹⁷ Artikel 9.14h, tweede lid, van de Mediawet.

¹⁸ De informatie zal niet direct herleidbaar zijn tot de individuele streamingsdiensten in het licht van bedrijfsvertrouwelijkheid.

¹⁹ Artikelen 3.29a tot en met 3.29i van de Mediawet; het gaat daarbij met name om de definities, criteria en voorwaarden in die artikelen.

²⁰ Het ontwerpbesluit tot wijziging van het Mediabesluit 2008 zal waarschijnlijk nog voor eind dit jaar, of uiterlijk begin 2025, worden gezonden aan de Staten-Generaal. De ministeriële regeling, waarin de mogelijkheid van een controleverklaring door een externe accountant wordt meegenomen, zal naar verwachting ook dit jaar worden bekendgemaakt.

²¹ Aansluitend op de laatste jaarlijkse rapportage over de eerste investeringscyclus.

Sectorbreed onderzoek

De investeringsverplichting als stimuleringsmaatregel staat niet op zichzelf maar is onderdeel van publieke en private financieringsinstrumenten. Het is daarom belangrijk om een compleet te krijgen van de verschillende stimuleringsmaatregelen. Om goede beleidskeuzes te kunnen maken onder andere op basis van de evaluatie van de investeringsverplichting, vind ik het van belang om tevens een actueel overzicht te hebben van de snel veranderende en complexe audiovisuele markt. Ik zal daarom een onafhankelijk sectorbreed onderzoek initiëren waarmee ik een periodieke monitor «av-sector in beeld» introduceer. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek, dat periodiek zal worden geactualiseerd, kunnen alle (stimulerings)maatregelen en financieringsinstrumenten in samenhang worden gezien. Bij de opzet van dit onderzoek zal ik het Filmfonds en een vertegenwoordiging van de sector, zoals de partijen in de productie-, distributie- en exploitatieketen, actief betrekken. In bijlage 1 van deze brief is opgenomen welke elementen daarbij onderzocht kunnen worden.

Vlaamse maatregelen en videoplatformdiensten

In een motie van het Tweede Kamerlid Mohandis (GroenLinks-PvdA) en voormalig Tweede Kamerlid Kwint (SP) (Kamerstuk 36 176, nr. 22) is verzocht om de Vlaamse wet- en regelgeving inzake stimuleringsmaatregelen voor audiovisuele producties in kaart te brengen. Ook werd gevraagd om te bezien of videoplatformdiensten (zoals YouTube, Meta en TikTok), die in Vlaanderen vanaf 1 januari 2025 ook moeten voldoen aan de investeringsverplichting/heffing, onder de reikwijdte van de Nederlandse investeringsverplichting kunnen worden gebracht.

Vlaanderen kent meerdere stimuleringsmaatregelen voor de financiering van Vlaams audiovisueel aanbod waaronder films, series, documentaires en games. De (co)productie van dit aanbod wordt gestimuleerd vanuit federaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau.²² Deze maatregelen zijn gericht op de versterking van het audiovisueel aanbod, ondersteunen talentvolle makers en versterken de internationale concurrentiekracht van de Vlaamse (en Franstalige) audiovisuele sector. Op basis van de stimuleringsmaatregel dienen «distributeurs» (kabel/telecom), commerciële niet-lineaire televisieomroepen, streamingsdiensten en aanbieders van videoplatformdiensten een percentage van hun omzet te investeren in Vlaamse audiovisuele werken. Onder deze werken vallen animatieseries of -films, documentaireseries of -films en fictieseries of -films. In plaats van deze investeringsverplichting kan een partij ook kiezen voor een financiële bijdrage aan het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF), wat neerkomt op een heffing. In bijlage 3 van deze brief wordt uitgebreid ingegaan op stimuleringsmaatregelen in Vlaanderen die betrekking hebben op de audiovisuele sector. Zoals toegezegd aan het Eerste Kamerlid Prins (CDA) is de (juridische) mogelijkheid om videoplatformdiensten onder de reikwijdte van de Nederlandse investeringsverplichting te brengen, meegenomen in het evaluatieonderwerp. Hiermee heb ik voldaan aan voornoemde motie en toezegging. Op basis van de evaluatie zal te zijner tijd worden bezien of het wenselijk is de reikwijdte te verbreden naar videoplatformdiensten.

²² De Tax Shelter is een federale regeling die wordt uitgevoerd in samenwerking met de Franse en Vlaamse Gemeenschap, ondersteuning via het VAF en de investeringsplicht gelden op het niveau van de gemeenschappen en de economische fondsen Screen Flanders, Screen Brussels en Screen Wallonia gelden op het niveau van de gewesten.

Talentontwikkeling

Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel investeringsverplichting is aan voormalig Tweede Kamerlid Wuite (D66) toegezegd dat de Kamer wordt geïnformeerd over de hoeveelheid, omvang en inhoud van talentprogramma's van streamingdiensten.²³ Naar aanleiding van deze toezegging heeft OCW aan FilmForward²⁴ de opdracht gegeven om initiatieven en programma's voor talentontwikkeling in de gehele audiovisuele sector in kaart te brengen, in de vorm van een verkenning.²⁵ De «verkenning talentontwikkeling», die bij deze is gevoegd (bijlage B), is niet beperkt tot de streamingdiensten, want ook hier geldt dat talentontwikkeling een verantwoordelijkheid is voor de gehele audiovisuele sector en niet alleen voor de streamingdiensten. Een onderdeel van de verkenning is gewijd aan de vijf grootste streamingdiensten die actief zijn op de Nederlandse markt: Netflix, Videoland, Disney+, Prime Video (Amazon) en HBO Max (Warner Bros. Discovery).²⁶ Hiermee kom ik tegemoet aan voornoemde toezegging. Hieronder geef ik een korte samenvatting van de bevindingen in de verkenning ten aanzien van streamingdiensten.

In algemene zin komt uit de verkenning van FilmForward naar voren dat de initiatieven die streamingdiensten ondersteunen of ontwikkelen vaak in dienst staan van het behalen van de eigen commerciële doelen. Vanuit private partijen is dit begrijpelijk, maar het maakt de continuïteit van talentontwikkeling door een deel van de audiovisuele sector kwetsbaar. Het valt op dat het aantal talentontwikkelingsprogramma's van streamingdiensten gericht op Nederlandse makers beperkt is en door een aantal vooral wordt gezien als overheidstaak. Tegelijkertijd geven de streamingdiensten aan stappen te willen zetten naar een breder aanbod voor talentontwikkeling. Vanuit hun internationale context zouden streamingdiensten veel kunnen bieden aan Nederlandse makers en crewleden, bijvoorbeeld op het gebied van nieuwe filmtechnieken of scriptontwikkeling.

De verkenning van Filmforward geeft niet alleen een overzicht van talentontwikkelingsprogramma's maar doet ook een aantal aanbevelingen. Deze aanbevelingen gelden niet exclusief voor de streamingdiensten maar gaan de hele sector aan. Ik geef in deze brief een reactie op de belangrijkste aanbevelingen. Daarbij benoem ik mijn vervolgstappen om talent in Nederland verder te laten groeien en bloeien. Een vruchtbare bodem voor opkomend en gevestigd talent om zich te (blijven) ontwikkelen is immers van cruciaal belang. Makers en andere betrokken professionals moeten de ruimte krijgen om te laten zien wat zij in huis hebben, om nieuwe dingen te proberen en hun vaardigheden te verfijnen. Zo kunnen zij cultureel audiovisueel aanbod creëren dat verrassend, eigenzinnig en aansprekend is voor een groot en divers publiek. Het scheppen van duurzame voorwaarden waarbinnen ieder talent de kans krijgt zich te ontplooien, is daarom een gedeelde verantwoordelijkheid van de hele sector.

²³ Kamerstukken II 2023/24, 36 176, nr. 38.

²⁴ FilmForward is de instelling die de permanente professionele ontwikkeling van de Nederlandse audiovisuele sector stimuleert.

²⁵ Onder het begrip talentontwikkeling vat ik de verschillende manieren waarop makers hun kennis en vaardigheden in de audiovisuele sector kunnen verdiepen en verbreden. Dit geldt voor alle makers, van de creatieve driehoek van producenten, scenaristen en regisseurs tot kostuumontwerpers, cameramensen en editors.

²⁶ Gebaseerd op aantal abonnees en geschatte omzet.

Aanbevelingen en vervolgstappen: training-on-the-job

Het brede netwerk van aanbieders van talentontwikkelingsprogramma's en -initiatieven is divers en fijnmazig. Naast de streamingsdiensten bestaat dit netwerk uit onafhankelijke organisaties, regionale talenthubs, vakverenigingen, filmfestivals, omroepen en fondsen. Het aanbod is met name gericht op beginnend talent in de disciplines regie, scenario en productie, laat de verkenning van FilmForward zien. Voor ervaren talent is het aanbod relatief klein, waardoor de mogelijkheden voor permanente doorontwikkeling beperkt zijn.

Een knelpunt voor beginnend talent is het tekort aan werkervaringsplekken op de set en in de postproductie. Het zogeheten *training-on-the-job* is een praktische manier waarop afgestudeerden, autodidacten en zij-instromers werkervaring op kunnen doen, maar het aantal aangeboden plekken is beperkt en incidenteel. Dit komt doordat de kosten van een productie hoog zijn en de financiering vaak niet toereikend is om extra tijd en begeleiding te bekostigen. Ik onderstreep het belang van praktijkervaring voor alle vormen van talentontwikkeling. Dat de streamingsdiensten stappen (willen) zetten om makers en crewleden (verder) op te leiden door hen te coachen en begeleiden tijdens het productieproces juich ik van harte toe. Ik wil vaststellen wat nodig is om het aantal werkervaringsplekken in de audiovisuele sector te vergroten en ga hierover graag in gesprek met producenten, streamingsdiensten en omroepen.

Aanbevelingen en vervolgstappen: gezamenlijke visie

Overkoepelend doet FilmForward aanbevelingen langs drie pijlers (1) een algemene visie op talentontwikkeling, (2) de infrastructuur van de audiovisuele sector en (3) het aanbod van programma's en initiatieven. De rode draad die hier doorheen loopt is het belang van een sterke samenwerking en afstemming binnen het netwerk van aanbieders, maar ook tussen het netwerk en de reguliere opleidingen. Op deze manier kan een toegankelijke infrastructuur met passend aanbod voor zowel beginnend als ervaren talent beter gewaarborgd worden.

Ook in de «Eindrapportage werkgroep sectorplan», dat op 20 juni 2022 aan de Tweede Kamer is gezonden, is door de sector reeds gewezen op het belang van talentontwikkeling buiten de Randstad.²⁷

Regionale talenthubs zoals CineSud (Limburg) en New Noardic Wave (Friesland, Groningen en Drenthe) stimuleren talentontwikkeling en samenwerking van lokale filmmakers door het organiseren van activiteiten zoals masterclasses, workshops, labs en open calls. Ook brengen ze lokale makers en publiek in de regio samen. Screen Talent NL is het overkoepelende netwerk van de regionale talenthubs. Om de slagkracht van deze hubs te vergroten, heeft voormalig Staatssecretaris Gunay Uslu hen per 2023 een financiële impuls gegeven.²⁸ Daarmee kunnen de talenthubs hun activiteiten voor lokale makers uitbreiden en versterken. Ik onderschrijf dat filmtalent zich in iedere streek zou moeten kunnen

²⁷ Versterking positie Nederlandse culturele audiovisuele producties – Eindrapportage werkgroep sectorplan (2022) <https://open.overheid.nl/documenten/ronled52c2ed9e2f64a78d4ff2132e7b401e6b543de4/pdf>.

²⁸ Voor 2023 en 2024 gaat het om € 1 miljoen extra per jaar. Dit bedrag wordt per 2025 verdubbeld.

ontwikkelen. Dat geldt ook voor het Caribisch deel van het Koninkrijk, waar de mogelijkheden voor talentontwikkeling nog beperkt zijn.²⁹

Op basis van bovenstaande aanbevelingen vraag ik publieke en private partijen om gezamenlijk tot een gedragen visie op talentontwikkeling binnen de Nederlandse audiovisuele keten te komen en daarbij concrete acties uit te werken. De wensen en behoeften van talenten uit heel Nederland moeten daarbij centraal staan. Ik wil de sector aanbieden om een faciliterende rol te vervullen bij het concretiseren van een integrale visie op talentontwikkeling en het vertalen van de aanbevelingen naar de praktijk, bijvoorbeeld door het aanstellen van een onafhankelijk voorzitter/aanjager. Ik wil hiertoe nog dit jaar het initiatief nemen, waarbij ik in de eerste fase het Filmfonds, FilmForward en Screen Talent NL als vertegenwoordiger van de regionale talenthubs zal betrekken.

Samenwerking in de audiovisuele keten

Zoals blijkt uit het voorgaande bestaat de audiovisuele sector uit vele partijen die naast elkaar bestaan maar elkaar ook allemaal nodig hebben om de gehele keten te vormen. Samenwerking is dus cruciaal. Dat blijkt ook uit de eerdergenoemde «Eindrapportage werkgroep sectorplan» waarin publieke en private partijen uit de Nederlandse audiovisuele sector gekomen zijn tot bouwstenen voor een betere samenwerking. Ik vraag partijen om ook de andere bouwstenen en het overleg hiertoe verder op te pakken. Zo is bijvoorbeeld de ambitie uitgesproken om te komen tot een audiovisueel aanbod van hoge kwaliteit met *production value*, dat een groot publiek in Nederland aanspreekt en voor een deel ook over de grenzen excelleert. Door het bundelen van de krachten kunnen we komen tot een waardevol Nederlands aanbod dat resoneert bij het publiek in binnen- en buitenland.

Ik zie graag meer samenwerking binnen de audiovisuele keten, zowel tussen publieke en private partijen als publieke partijen onderling, met ook aandacht voor belangrijke voorwaarden zoals fair pay. Om de agenda verder vorm te geven, ga ik in gesprek met de vertegenwoordigers van de partijen in de productie-, distributie- en exploitatieketen. Iedere professional speelt een onmisbare rol in het tot stand brengen van een productie. Of het nu gaat om producenten, regisseurs, acteurs, scenaristen of de technici die zorgen voor het perfecte licht en geluid—zonder hen zou er geen film, documentaire of serie worden gemaakt. Distributeurs en exploitanten hebben een cruciale rol om producties tot stand te laten komen en het publiek te bereiken. Laten we samen zorgen voor een gezonde Nederlandse audiovisuele sector die bloeit met kansen voor talenten achter de schermen en bruist met een veelzijdig publiek voor de schermen.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
E.E.W. Bruins

²⁹ Wel heeft het Filmfonds Studio Caribe opgezet voor makers uit het Caribisch deel van Nederland voor de ontwikkeling en realisering van korte (jeugd)films.

BIJLAGEN

1. Evaluatieontwerp investeringsverplichting

FASE 1 (OCW/CvdM)

Uitvoerbaarheid

- Zijn de definities, criteria en voorwaarden in de Mediawet (art. 3.29a, en 3.29e t/m 3.29i), de algemene maatregel van bestuur, ministeriële regeling en de regeling ontheffing investeringsverplichting van het Commissariaat voor de Media consistent, duidelijk en werkbaar voor streamingsdiensten.

Investeringscyclus

Jaarlijkse rapportages aan de Staten-Generaal op basis van de Mediawet, over 2024 (in het najaar van 2025), over 2025 (in het najaar van 2026), over 2026 (in het najaar van 2027), enz. o.b.v. geaggregeerde data van het CvdM. Dit betreft de eerste investeringscyclus die begint op 1 januari 2024 (wanneer de wet in werking is getreden) en die is voltooid op 1 januari 2027 (met rapportage door de streamingsdiensten aan het CvdM op 1 juli 2027).

De volgende onderdelen worden meegenomen (jaarlijks geaggregeerde cijfers van het CvdM):

- Het aantal streamingsdiensten dat moet voldoen aan de investeringsverplichting (relevante omzet \geq 10 mln.)
- Wat is de totale relevante omzet waarover geïnvesteerd moet worden
- Wat is de hoogte van de investeringen in Nederlandse culturele av-producties
- Welk deel hiervan is reeds (effectief) voldaan
- In welke mate is er voldaan aan het sub-percentages voor Nederlandse films, documentaires en series
- Hoeveel is er geïnvesteerd per type productie (Nederlandse speelfilms, documentaires, documentaireseries, dramaseries, en andere producties), mits niet herleidbaar naar (de investeringen van) individuele streamingsdiensten.
- In welke mate is er voldaan aan het percentage voor onafhankelijke producties
- Op welke wijze is er geïnvesteerd (in (co)producties, aankoop vooraf of aankoop achteraf)
- In welke mate is er voldaan aan de afzonderlijke taal- en culturele criteria

FASE 2 (onafhankelijk onderzoeksbureau)

Evaluatie

Direct volgend op de rapportage in 2027, op basis van de Mediawet. Het bureau kan gebruik maken van de cijfers/uitkomsten van fase 1 zoals opgenomen in de jaarlijkse rapportage aan de Staten-Generaal en kan daarnaast zelf een zo compleet mogelijke dataset opvragen bij betrokken partijen. Vertegenwoordigers van partijen in de productie-, distributie- en exploitatieketen zullen betrokken worden bij de evaluatie. Het rapport van het onderzoeksbureau wordt aan de Staten-Generaal gezonden.

N.a.v. toezeggingen aan de Staten-Generaal zullen de volgende onderwerpen worden betrokken in fase 2:

- De mogelijkheid om videoplatformdiensten, zoals in Vlaanderen, onder de reikwijdte van de investeringsverplichting te brengen
- Gemengde businessmodellen, zoals een combinatie van VOD en lineaire diensten
- Publiek-private samenwerking (bundeling van budgetten t.b.v. productiekwaliteit en zichtbaarheid)
- Fair pay bij producties waarin is geïnvesteerd

In aanvulling op bovenstaande toezeggingen en op basis van input van partijen kan in de evaluatie ook worden gekeken naar:

- Vergelijkingen van data en cijfers vanaf 2024 en verder
- Effect van de investeringsverplichting op de versterking van het Nederlands cultureel av-aanbod
- Effect van de investeringsverplichting op de diversiteit van het aanbod, waaronder verscheidenheid aan verhalen
- Impact van de investeringsverplichting op concurrentie en prijsstijgingen van bijv. cast, crew, materialen en locaties

Input evaluatie(ontwerp)

De partijen die input hebben geleverd voor de (bijgevoegde) rapportage komen uit de gehele Nederlandse audiovisuele keten, van productie en distributie tot aan exploitatie: Nederlandse Audiovisuele Producenten Alliantie (NAPA), Nederlandse Content Producenten (NCP), Dutch Academy For Film (DAFF) afgestemd met vakverenigingen, branchevereniging van film distributeurs (NVPI Film), Nederlandse Vereniging van Bioscopen en Filmtheaters (NVBF), Vereniging van Commerciële Omroepen (VCO), de streamingsdiensten (gezamenlijk) en de publieke omroep (NPO/CvO). De opstellers hebben ook gesproken met het Nederlands Filmfonds, de Raad voor Cultuur en het Commissariaat voor de Media. Op basis van deze input, en daarnaast de relevante Mediawettelijke bepalingen en de toezeggingen aan de Staten-Generaal, doen de opstellers aanbevelingen voor het evaluatieontwerp. Deze zijn meegenomen in het ontwerp.

TIJDENS FASEN 1 EN 2 Sectorbreed onderzoek

Opstarten najaar 2024, met periodieke update. Doel: breed onderzoek naar relevante (markt)ontwikkelingen in de Nederlandse audiovisuele sector in de afgelopen jaren en de actuele stand van zaken. Aandachtspunten zijn daarbij onder meer:

- Ontwikkelingen van de markt en trends (nationaal en internationaal), de concentratie van marktspelers, nieuwe businessmodellen, de rol van eindexploitanten, concurrentie en prijsstijgingen, de ontwikkeling van de positie van onafhankelijke producenten
- Complementariteit van verschillende publieke en private financieringsregelingen, ook in internationaal perspectief
- Publiek-private samenwerking in de gehele keten van de Nederlandse av-sector (stapelen van budgetten t.b.v. productiekwaliteit en zichtbaarheid)
- Kwantiteit, kwaliteit, diversiteit en zichtbaarheid van Nederlands aanbod op alle (publieke en commerciële) platformen/diensten

(bioscopen/filmtheaters, televisie, streamingsdiensten, videosharingplatformen, filmfestivals),

Bij kwantiteit kan worden gekeken naar het aantal producties. Bij kwaliteit kan worden gekeken naar o.m. gewonnen prijzen, festivalselecties, internationale sales en het publieksbereik in binnen- en buitenland. Bij diversiteit kan worden gekeken naar o.m. de onderscheidende type filmproducties/genres, de verhouding van onafhankelijke en afhankelijke producenten, de verscheidenheid van het betrokken team, de spreiding/oorsprong van verhalen en de doelgroep. Voor het meten van zichtbaarheid kan worden gekeken naar de (prominente) vindbaarheid van producties op (meerdere) platformen en diensten

- Versterking Nederlands aanbod films, series en documentaires bijv. als het gaat om scriptontwikkeling, *production value*/ efficiënte budgetallocatie, capaciteit van talent en crew, samenwerking en kennisdeling
- Versterking diversiteit van het Nederlands cultureel av-aanbod, waaronder de verdeling van investeringen in verschillende onafhankelijke productiebedrijven
- Versterking zichtbaarheid Nederlands cultureel av-aanbod: publieksbereik (views) van het Nederlands cultureel av-aanbod (in binnen- en buitenland), *release windows*, marketing, samenwerking tussen bioscopen, omroepen en streamingsdiensten
- De verhouding publieke en private financiering en het gemiddelde productiebudget
- De samenhang en effecten van stimuleringsmaatregelen en publieke en private financieringsinstrumenten, waarbij gekeken kan worden naar buitenlandse modellen, waaronder Vlaanderen
- Fair pay en fair share binnen de sector en de invloed van AI

Voorwaarden bij dataverzameling en toezicht

- o Het is belangrijk dat er duidelijke definities en standaarden worden gehanteerd, bijv. bij omzetberekening, kostenallocatie en investeringen. Dit om data en cijfers jaarlijks op dezelfde manier en op een transparante wijze te kunnen rapporteren en analyseren. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het voorbeeld voor een dataset van de opstellers van de bijgevoegde rapportage, op basis waarvan een betrouwbare geaggregeerde en geanonimiseerde rapportage kan worden opgesteld.
- o Het Commissariaat voor de Media stelt – naast een regeling ontheffing investeringsverplichting – een gestandaardiseerd rapportage format en een FAQ document op. Bij niet naleving van de investeringsverplichting zijn de in de Mediawet opgenomen sancties van toepassing.
- o Transparantie en eenvormigheid van data zijn eveneens essentieel voor een effectieve evaluatie van de investeringsverplichting. Tegelijkertijd moet ervoor gezorgd worden dat streamingsdiensten/producenten zo min mogelijk administratieve lasten hebben en dat bedrijfs- en concurrentiegevoelige informatie in publicaties niet direct herleidbaar is tot individuele streamingsdiensten. Het is van belang dat het onafhankelijk onderzoeksbureau bij de volwaardige evaluatie een betrouwbaar geaggregeerd en anoniem rapport kan opstellen en dwarsverbanden kan leggen op basis van onderliggende data.
Bij de dataverzameling kan ten behoeve van eenduidigheid, betrouwbaarheid en volledigheid ook gebruik worden gemaakt en/of worden aangesloten bij bestaande *Facts & Figures* van partijen die (inter)nationaal (markt)onderzoek doen zoals het

2. Voorbeeld: mogelijkheid om investeringen te stapelen

De investeringsverplichting is ingegaan vanaf 1 januari 2024. Aanbieder A genereert met zijn streamingsdienst elk jaar een relevante omzet van € 100 miljoen. In dit voorbeeld stapelt aanbieder A steeds de verplichte investeringen om zo tot grotere budgetten te komen (art. 3.29g, eerste lid, Mediawet). Zo doet aanbieder A de verplichte investeringen over 2024, 2025 en 2026 allemaal in 2026. Dit mag aangezien een investering pas uiterlijk twee jaar na het betreffende boekjaar gedaan hoeft te worden. Daarnaast kan aanbieder A van de mogelijkheid gebruik maken om in 2026 vast een extra 5 mln. te investeren, die als surplus wordt meegenomen naar 2027 (art. 3.29g, tweede lid, Mediawet). Over 2027 hoeft dan niet meer geïnvesteerd te worden.

Jaar	2024	2025	2026	2027
Verplicht	5 mln.	5 mln.	5 mln.	5 mln.
Investering			5 mln. (over 24)	
			5 mln. (over 25)	
			5 mln. (over 26)	
			5 mln. (over 27)	

3. Stimuleringsmaatregelen Vlaanderen

Op 26 april 2024 keurde de Vlaamse regering een besluit goed over het stimuleren van de audiovisuele sector door financiële bijdragen aan de productie van audiovisuele werken. De nieuwe stimuleringsregeling moet de Vlaamse audiovisuele productiesector versterken en de investeringen in audiovisuele producties aanmoedigen. De principes en hoofdlijnen van deze nieuwe regeling zijn opgenomen in een decreet van 1 maart 2024 dat het Mediadecreet van 27 maart 2009 wijzigt. De regelgeving is van toepassing op dienstenverdelers (zoals kabelmaatschappijen) en commerciële mediadiensten (op aanvraag). Ook aanbieders van videoplatformdiensten moeten voortaan bijdragen aan de financiering van Vlaamse producties, want ook zij verdienen inkomsten in Vlaanderen door de exploitatie en distributie van Vlaamse audiovisuele content. Na advies van de Raad van State heeft de Vlaamse regering het besluit goedgekeurd met de regels, de voorwaarden en de procedure voor deelname aan de productie van audiovisuele werken, zij het in de vorm van een rechtstreekse financiële bijdrage aan de productie van audiovisuele werken (investeringsverplichting) of in de vorm van een gelijkwaardige financiële bijdrage aan het Vlaams Audiovisueel Fonds (heffing). Ze bepaalt ook de voorwaarden en regels voor de vrijstellingen van deze bijdrage.

Het nieuwe mediadecreet van 2024 in Vlaanderen breidt de eerdere investeringsverplichtingen³⁰ uit van het decreet in 2009. De nieuwe stimuleringsregeling treedt grotendeels in werking op 1 januari 2025. In 2027 zal de Vlaamse regering de regeling evalueren en indien nodig voorstellen tot herziening formuleren.

³⁰ Het mediadecreet bevat een investeringsverplichting voor dienstenverdelers sinds 2014 en één voor niet-lineaire televisiediensten sinds 2019.

Hieronder volgt een kort overzicht van de belangrijkste aspecten van de stimuleringsmaatregel:

Algemene doelstellingen

- Het decreet beoogt een duurzaam en kwalitatief aanbod van lokaal audiovisuele content.
- De stimulering van investeringen in de lokale audiovisuele sector draagt bij aan een sterke economische sector.
- De stimuleringsmaatregel moet leiden tot een bloei van de Vlaamse audiovisuele sector.

Wie zijn de investeerders?

1. Distributeurs van diensten die een of meer omroepdiensten van een of meer onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap vallende televisieomroepen op lineaire of niet-lineaire wijze ter beschikking van het publiek stellen; en
2. Particuliere omroepen die vallen onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, voor de door hen aangeboden niet lineaire televisiediensten in andere lidstaten van de Europese Unie en daarbuiten; en particuliere omroepen voor de door hen aangeboden niet-lineaire televisiediensten in het Nederlands taalgebied en het tweetalig gebied Brussel-hoofdstad; en
3. Aanbieders van videoplatformdiensten die onder de bevoegdheid vallen van de Vlaamse Gemeenschap met toepassing van (...) de door hen aangeboden videoplatformdiensten in een andere lidstaat van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte, of daarbuiten en Aanbieders van videoplatformdiensten, voor de door hen aangeboden videoplatformdiensten in (a) het Nederlandse taalgebied en (b) het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Hoe ziet de investering eruit?

- Directe investering in een productie (investeringsverplichting) Mogelijkheid om gedeeltelijk (maximaal 30%) aan de verplichting te voldoen door uitzendrechten voor het Nederlandse taalgebied te verwerven³¹
- Of een gelijkwaardige financiële bijdrage aan het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) (heffing)

Wat moeten de investeerder bijdragen?

- Dienstenverdelers: forfait van 7 miljoen euro, of een bedrag van 3 euro per abonnee in het Nederlandse taalgebied (art. 188/4 Mediadecreet)
- Niet-lineaire TV-diensten: forfait van 7 miljoen euro, of een bedrag dat gelijk is aan:
 - a) 2% van hun omzet als die tussen 0 euro en 15 miljoen euro ligt;
 - b) 3% van hun omzet als die tussen 15 en 30 miljoen euro ligt;
 - c) 4% van hun omzet als die hoger dan 30 miljoen euro ligt (art 188/5, §1 mediadecreet)
- Videoplatformdiensten: forfait van 7 miljoen euro, of een bedrag dat gelijk is aan:
 - a) 2% van hun omzet als die tussen 0 euro en 15 miljoen euro ligt;
 - b) 3% van hun omzet als die tussen 15 en 30 miljoen euro ligt;

³¹ Weliswaar enkel onder bepaalde voorwaarden, cf. art. 4 BVR («op voorwaarde dat de investeerder voor minstens 20% participeert in de productie van het audiovisuele werk indien het een fictie-, of documentaireserie betreft of een fictie- of documentairefilm, en voor minstens 10% indien het een animatieserie of animatiefilm betreft»)

- c) 4% van hun omzet als die hoger dan 30 miljoen euro ligt (art. 188/6, §1 mediadecreet)³²

Welke type producties vallen eronder?

- De investeringen moeten gericht zijn op Vlaamse productieprojecten in de vorm van animatie-, documentaire- of fictiefilms of -series.³³
- Er wordt nadruk gelegd op originele content die bijdraagt aan de culturele en taalkundige diversiteit van Vlaanderen. Een productieproject wordt gekwalificeerd als Vlaams op basis van de volgende criteria:
 - Het aanwezige Vlaams artistiek of productief talent;
 - De oorspronkelijk Nederlandstalige versie;
 - De Nederlandstalige tekst of dialogen;
 - De Nederlandstalige onderliggende werken (bijv. een boek waarop een serie of film gebaseerd is);
 - De culturele band met Vlaanderen;
 - Creatieve inbreng van de Vlaamse culturele gemeenschap;
 - Een onderwerp met betrekking tot de Vlaamse samenleving, geschiedenis, cultuur, enz.
- Het productieproject moet volgens artikel 9, lid 4 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 april 2024 worden ingediend met ten minste één onafhankelijke producent (zoals gedefinieerd in art 1.11° van het BVR) die gevestigd is in het Vlaamse of Brusselse Hoofdstedelijke Gewest om als rechtstreekse financiële bijdrage te worden erkend. Een deel³⁴ van de investering moet specifiek worden besteed aan onafhankelijke producties, om de creatieve sector te ondersteunen en een divers aanbod te garanderen.

Rapportage en Verantwoording

De investeerders zijn verplicht om jaarlijks een rapport in te dienen waarin zij aantonen hoe zij hebben voldaan aan de stimuleringsmaatregel. Dit rapport moet gedetailleerd de bestedingen en de gerealiseerde producties weergeven.

Sancties bij Niet-Naleving

Er worden sancties opgelegd aan bedrijven die niet voldoen aan de stimuleringsmaatregel. Deze kunnen variëren van boetes tot beperkingen op de verdere activiteiten.

Europese Commissie en videoplatformdiensten

De Europese Commissie heeft op 29 juni 2023 haar opmerkingen gemaakt over het Vlaamse ontwerpdecreet dat een stimuleringsregeling introduceert voor audiovisuele producties. Ten aanzien van de toepassing van de

³² De facto betekent dit dat het betalen van het forfait van 7 miljoen alleen voordeliger zal zijn voor ondernemingen waarvan de omzet meer bedraagt dan 175.000.000.

³³ Krachtens art 188/1 mediadecreet gaat het om financiële bijdragen aan de productie van audiovisuele werken. AV werk wordt in art. 2, 1°/5/1 gedefinieerd als: «een animatie-, documentaire- of fictiefilm of een animatie-, documentaire- of fictieserie;». Krachtens art 188/2 mediadecreet kan de rechtstreekse financiële bijdrage aan de productie van audiovisuele werken de vorm aannemen van een bijdrage aan Vlaamse productieprojecten.

³⁴ Art. 5 BVR bepaalt onder meer dat max 40% van de financiële bijdrage besteed mag worden aan productieprojecten van producenten die niet onafhankelijk zijn maar waaraan geen financiële bijdrage wordt verleend door investeerders die met deze producenten verbonden zijn. Max 24% van de financiële bijdrage (60% van 40%) mag toekomen aan productieprojecten van producenten die met de investeerder verbonden zijn (mits ze wel een eigen rechtspersoonlijkheid hebben). NB: Dit staat los van art. 155 mediadecreet. Daar geldt een verplichting voor alle omroepen om (los van de stimuleringsregeling) ten minste 10% van hun zendtijd te besteden aan producties van onafhankelijke producenten.

stimuleringsregeling op aanbieders van videoplatformdiensten benadrukt de Europese Commissie dat de richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (AVMD) 2018 lidstaten niet belet om aanbieders van videoplatformdiensten te verplichten om financiële bijdragen te leveren ter promotie van Europese werken. Hoewel aanbieders van videoplatformdiensten niet onder artikel 13, lid 2, van de AVMD-richtlijn vallen, betekent dit niet dat lidstaten hen niet kunnen verplichten om een bijdrage te leveren. Wel moeten de beginselen van evenredigheid en non-discriminatie worden nageleefd.

Daarnaast stelt de Commissie dat er een verband moet zijn tussen de financiële verplichting en de activiteiten van de betrokken partij. Dit wordt weerspiegeld in artikel 188/5, tweede lid, dat verwijst naar de «omzet in het Nederlandstalige gebied in het tweede jaar voorafgaand aan het jaar van deelname aan de productie van audiovisuele werken». Dit zorgt ervoor dat de verschuldigde bijdrage van aanbieders van videoplatformdiensten, net als bij omroeporganisaties en dienstenverdelers, wordt gebaseerd op hun omzet in een voorafgaand jaar, waardoor een duidelijke link met hun activiteiten ontstaat.

Verder stelt de Commissie dat het bedrag van de financiële verplichting voor aanbieders van videoplatformdiensten gelijk is aan dat van particuliere aanbieders van video-on-demand (VOD)-diensten. In haar replek op het TRIS advies antwoordde de Vlaamse regering hierop dat dit voor een gelijk speelveld zorgt met omroeporganisaties die niet-lineaire televisiediensten aanbieden, waarbij de berekening van hun bijdrage al jaren gebeurt op basis van een percentage van hun omzet. Omdat videoplatformen doorgaans geen abonnees hebben, wordt het gebruik van een percentage van hun omzet beschouwd als de meest geschikte methode om hun bijdrage te berekenen.

De Vlaamse regering concludeert in haar replek dat de toepassing van de stimuleringsregeling op aanbieders van videoplatformdiensten in overeenstemming is met de beginselen van het EU-recht.

Google, Meta, en Tiktok hebben recent beroep aangetekend bij het Belgisch Grondwettelijk Hof met betrekking tot de Vlaamse investeringsverplichting en de uitbreiding van de reikwijdte met videoplatformdiensten.³⁵

Tax Shelter

De Tax Shelter is een fiscale regeling die de productie van audiovisuele werken, podiumwerken en videogames aanmoedigt.³⁶ Het maakt Belgische of buitenlandse vennootschappen die in België zijn gevestigd mogelijk om te investeren in audiovisuele werken, podiumkunsten en videogames en om in ruil hiervoor een fiscaal voordeel te krijgen.³⁷

De federale Tax Shelter-stimulans geldt voor het hele land. Belgische of buitenlandse vennootschappen die in België zijn gevestigd kunnen genieten van fiscale voordelen als ze investeren in Europese audiovisuele werken, podiumkunsten of videogames, mits ze aan een aantal voorwaarden voldoen. Het fiscaal voordeel bestaat uit een belastingvrij-

³⁵ [https://www.const-court.be/nl/judgments/pending-cases/nrs.8831\(Google\),8832\(Meta\),8834\(TikTok\)](https://www.const-court.be/nl/judgments/pending-cases/nrs.8831(Google),8832(Meta),8834(TikTok))

³⁶ Zie voor een beknopte toelichting over het systeem van Tax Shelter: <https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultuur-en-economie/aanvullende-financiering/taxshelter>

³⁷ De bestemming/distributie is niet limitatief en niet bepalend voor de definitie van audiovisueel werk. Bijvoorbeeld VR producties die ook op andere platformen getoond wordt.

stelling van de werkelijk gestorte sommen (rekening houdend met toepasselijke limieten) en extra opbrengst op de gestorte sommen.³⁸

Tijdens het NFF vond een filmpolitieke bijeenkomst plaats die onder meer ging over de Vlaamse financieringsmaatregelen voor audiovisueel aanbod.³⁹ Daarin werd duidelijk dat binnen de financiering van Belgische producties de Tax Shelter een groot aandeel vervult, in combinatie met bijdragen uit andere bronnen waaronder de selectieve en semi-automatische financieringsregelingen die zowel in Nederland als in België bestaan.

De Tax Shelter speelt een belangrijke rol bij het hoog houden van het volume aan content; selectieve steun is van wezenlijk belang voor het waarborgen van kwaliteit, diversiteit en talentontwikkeling. Introductie van de Tax Shelter in 2004 heeft een sterke bijdrage geleverd aan de professionalisering van de Belgische AV-sector. De Belgische industrie heeft dankzij de Tax Shelter een aanzuigende werking. Inmiddels wordt een groot deel van de postproductie voor Nederlandse coproducties uitbesteed aan Belgische bedrijven. Dit leidt tot weglekken van Nederlandse werkgelegenheid naar België.

4. Talentontwikkeling streamingdiensten

Met het Fund for Creative Equity richt Netflix zich wereldwijd op het vinden en opleiden van nieuw (lokaal) talent. Via dit fonds heeft Netflix geïnvesteerd in meerjarige samenwerkingsverbanden met Nederlandse talentprogramma's zoals QISSA (voorheen ROSE Academy) en de New Producers Academy. Deze programma's zetten zich in voor opkomende makers uit ondervertegenwoordigde groepen, voor gelijkwaardige kansen voor het talent van morgen. Prime Video neemt als partner deel aan bovenstaande programma's en betreft daarnaast jong talent bij hun eigen producties, door bijvoorbeeld beginnende schrijvers op te nemen in zogeheten *writers rooms*. Disney+ is eveneens betrokken bij QISSA en in gesprek over het creëren van stage- en werkplekken voor deelnemers van het programma. Videoland richtte het talentontwikkelingsprogramma Videoland Academy op, waarbij nieuwe makers begeleid werden in het ontwikkelen en realiseren van een genrefilm. De Videoland Academy hield na drie edities echter op met bestaan. Videoland is wel tevreden met de resultaten van de Academy en acht het een zeer geslaagd project. HBO Max heeft op dit moment geen concrete ontwikkelingsprogramma's lopen in Nederland. Wel kijkt HBO Max naar welke internationale trajecten mogelijk interessant zijn voor Nederlandse makers. Voor meer informatie over de talentprogramma's van streamingdiensten en hun visie op talentontwikkeling verwijs ik naar de bijgevoegde verkenning.

³⁸ Zie het meest recente rapport over de resultaten van de Tax Shelter: <https://www.vlaanderen.be/cjm/sites/default/files/2024-04/Jaarrapport-Tax%20Shelter-2023.pdf>

³⁹ Zie het verslag op <https://www.filmfestival.nl/nieuws/verslag-filmpolitieke-bijeenkomst-2024>